

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMI ÜZERİNE YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN BİR META-SENTEZ ANALİZİ

İnceleme Makalesi

Beyza Berşan YILMAZ* / Demet KARDAŞ**

Geliş Tarihi: 29.03.2025 | Kabul Tarihi: 13.06.2025 | Yayın Tarihi: 25.08.2025

Özet: Bu araştırma, yapay zekânın yabancı dil öğretiminde kullanımına ilişkin bilimsel çalışmaları sistematik bir şekilde inceleyerek bu alandaki genel eğilimleri, fırsatları ve zorlukları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada yapay zekânın yabancı dil öğretiminde nasıl kullanılabileceği, bu teknolojinin öğrenciler ve öğretmenler için ne gibi avantajlar sunduğu ve beraberinde getirdiği zorluklar ele alınmıştır. Araştırma kapsamında Google Akademik, DergiPark ve TÜBİTAK ULAKBİM veri tabanlarında “yabancı dil öğretimi”, “yapay zekâ”, “ChatGPT”, “fırsatlar” ve “zorluklar” gibi anahtar kelimelerle yapılan aramalar sonucunda 20 bilimsel makale seçilmiş ve incelenmiştir. İncelenen çalışmalar, yapay zekânın yabancı dil öğretiminde öğretim materyallerinin hazırlanması, kişiselleştirilmiş öğrenme süreçlerinin desteklenmesi, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının geliştirilmesi, öğretici ve öğrenci rollerinin dönüşümü ve geri bildirim mekanizmalarının iyileştirilmesi konularına odaklanmaktadır. Ele alınan çalışmalar yapay zekâ tabanlı araçların (özellikle ChatGPT gibi büyük dil modellerinin) yabancı dil öğretiminde farklı roller üstlenebildiğini ortaya koymaktadır. Bu roller arasında otomatik içerik oluşturma, bireysel öğrenme yollarının desteklenmesi, gerçek zamanlı geri bildirim sağlama, konuşma pratiği imkânı sunma ve öğrenen motivasyonunu artırma gibi işlevler öne çıkmaktadır. Böylece öğrenme süreci hem daha kişisel hem de daha sürdürülebilir bir hâl almaktadır. Meta-sentez yöntemi kullanılarak yapılan analizler, yapay zekâ destekli yabancı dil öğretiminin öğrenci motivasyonunu artırabileceğini, bireyselleştirilmiş öğrenme deneyimlerini geliştirebileceğini ve anlık geri bildirim sağlayarak öğrenme sürecini daha etkili hale getirebileceğini göstermektedir. Araştırma sonuçları, yapay zekânın yabancı dil öğretiminde giderek daha fazla benimsendiğini ancak bu sürecin dikkatle yönetilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Özellikle öğrencilerin yapay zekâ destekli eğitim ortamlarına uyum sağlaması, sistemlerin pedagojik açıdan daha verimli hale getirilmesi ve etik kuralların belirlenmesi önemli konular arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: ChatGPT, eğitim teknolojileri, meta-sentez, yabancı dil öğretimi, yapay zekâ.

A META-SYNTHESIS ANALYSIS OF STUDIES ON THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Review Article

Received: 29.03.2025 | Accepted: 13.06.2025 | Published: 25.08.2025

Abstract: This research aims to systematically examine scientific studies on the use of artificial intelligence in foreign languages to identify general possibilities, probabilities, and emerging trends in this field. The study explores how artificial intelligence can be used in foreign language teaching, the advantages and challenges associated with this technology for teachers and learners. Within the scope of the research, searches using keywords such as “foreign language teaching,” “artificial intelligence,” “ChatGPT,” “opportunities,” and “challenges” in Google Scholar, DergiPark, and TÜBİTAK ULAKBİM databases yielded 20 scientific articles. The reviewed studies focus on the development of teaching sections in foreign language teaching using artificial intelligence, the classification of personalized learning sections, the provision of assessment and evaluation applications, the visualization of teacher and learner roles, and feedback compartments. The study demonstrates that AI-based systems (especially large language models like ChatGPT) can fulfill diverse roles in foreign language teaching. Among these roles, features such as automatic content generation, displaying individual learning paths, providing real-time feedback, providing speaking practice opportunities, and increasing learner motivation stand out. This makes the learning process both more personalized and sustainable. Meta-synthesis analyses indicate that AI-supported foreign language teaching can increase learner motivation, develop personalized learning experiences, and make the learning process more effective by providing instant feedback. Research results indicate that AI is increasingly being adopted in foreign language teaching, but an expanded

* Yüksek Lisans Öğrencisi; Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi; bbersanyilmaz@gmail.com | 0009-0001-7099-7024

** Doç. Dr.; Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü; demetkardas@gmail.com | 0000-0003-0222-6794

version of this process is emerging. Adapting computers to AI-supported educational environments, making systems more pedagogically efficient, and establishing ethical guidelines are among the key issues.

Keywords: Artificial intelligence, ChatGPT, educational technologies, foreign language teaching, meta-synthesis.

Giriş

Sürekli değişen ve gelişen teknoloji, hayatın her alanında insanların yaşamını etkilemektedir. Teknolojinin insanların yaşamını kolaylaştırdığı, iş verimini arttırdığı ve yeni iş alanları oluşturduğu görülmektedir. Eğitimde teknoloji kullanımı hem eğitimin niteliğini hem de eğitimin ulaşılabilirliğini arttırmaktadır. Teknolojiden en üst düzeyde faydalanmaya odaklanmak, teknolojinin sürekli olarak gelişmesi de göz önünde bulundurulduğunda kaçınılmaz bir fırsattır.

Son zamanlarda eğitim ve teknoloji ilişkisine yeni bir soluk getiren kavramların başında yapay zekâ gelmektedir. Yapay zekâ, insanların yapabileceğinden çok daha fazla bilgi işlem gerektiren yöntemleri kullanan bir bilgisayar programları yapma bilimi ve mühendisliğidir (McCarthy, 2004, s. 2). Bu noktada insanların zorlandıkları işleri daha rahat bir şekilde yapabilen yapay zekâyâ eğitim alanında başvurmak, insanlar için oldukça uygulanabilir bir teknoloji olarak görülmektedir. Yapay zekânın eğitimde kullanılmasıyla birlikte kişileştirilmiş öğretim imkânı, akademik başarının artması, eğitim-öğretim zamanının yönetilmesi, sürekli değerlendirme ve geri bildirim sağlanması, iş birlikli öğrenme gibi olumlu unsurlar eğitime entegre edilebilir (İşler ve Kılıç, 2021, s. 4-5). Mevcut durumda yapay zekânın eğitime entegre edilmesi halinde yaşanabilecek durumlara olumlu bir bakışın olduğu görülmektedir. Yapay zekâ, eğitim-öğretim sürecini insanlar için planlayabilir, bu süreci destekleyebilir, süreç içerisinde aktif olarak rol alabilir ve sürecin çıktılarını düzenleyebilir.

Yapay zekânın eğitimdeki kullanım alanı olma potansiyeli taşıyan en önemli alanlarından biri de yabancı dil öğretimidir. Bu alanın yapay zekâ kullanımında büyük bir potansiyel taşımasındaki başlıca sebeplerden birisi, öğretim sürecinin planlanabilmesidir. Ayrıca öğrenenin çabalarının daha hızlı sonuç vermesini ve daha hızlı hale gelmesini de sağlayabilmektedir (Demirekin, 2023, s. 636). Bu noktada yapay zekânın tam da tanımında yer aldığı gibi insanların yapabileceğinden daha fazla işlemleri yapabilen bir teknoloji olarak fayda sağladığı görülmektedir. Özellikle yabancı dil öğretiminde süreç içerisinde oluşturulan ürünlerin değerlendirilmesi ve derecelendirilmesi, otomatik geri bildirim sağlanması, zamandan tasarruf ederek ürünlerin gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi gibi yararları göstermektedir (Huang vd., 2023, s. 118). Yapılan bilimsel araştırmaların, yabancı dil öğretiminde yapay zekâ kullanımı konusuna odaklandıkları ve popülerliği giderek artan yapay zekâ kavramına eleştirel bir dille baktıkları görülmektedir.

Yapay zekânın eğitime entegre edilip edilmeyeceği, edilirse bunun nasıl gerçekleşeceği, bu süreçte karşılaşılabilecek olası sorunlar ve bu sorunları muhtemel çözümleri yapılan bu bilimsel araştırmalara konu olmuştur. Bilim dünyasında gittikçe yaygınlaşan yapay zekâ kullanımının, yabancı dil öğretiminde öğreticiler ve öğrenenler için fırsatlarının ve zorluklarının neler olabileceği ele alınmıştır. Bu çalışmada meta-sentez yöntemiyle ele alınan çalışmaların ortak

noktalarının neler olduğu, hangi konuda fikir birliği sağlandığı ve hangi konuda yorumlarının farklılaştığının araştırılması dikkate değer bir konu olarak görülmüştür.

1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı yabancı dil öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin çalışmanın amacına uygun olarak önceden belirlenen çalışmaların sentezlenmesi ve bütüncül bir bakış açısıyla yapay zekânın yabancı dil öğretiminde kullanılmasına ilişkin farklı görüşlerin değerlendirmektir. Bu çalışmada önceden belirlenmiş Türkçe ve İngilizce hazırlanmış yabancı dil öğretimi ve yapay zekâ ilişkisine odaklanan makaleler incelenmiş ve bu makalelerin yapay zekâyı bu alanda nasıl ele aldıklarına odaklanılmıştır. Çalışma sonucunda Türkçe ve İngilizce makalelerin yapay zekâ ve yabancı dil öğretimi ilişkisini ele alış biçimlerinden yola çıkarak hangi ortak noktalara ulaştığı ve hangi konularda farklı yorumları olduğuna dair geniş bir perspektif elde edilmiştir.

Bu belirtilen amaçla birlikte “Yapay zekânın yabancı dil öğretiminde kullanımını konu alan makaleler neleri kapsamaktadır?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmada, problem cümlesine bağlı olarak aşağıdaki alt problemler cevaplanmıştır:

1. Yapay zekânın yabancı dil öğretiminde kullanımını konu alan makaleler “Öğretim Materyalleri, Kişiselleştirilmiş Öğretim, Ölçme ve Değerlendirme, Öğretici ve Öğrenci Roller, Geri Bildirim” konuları hakkında hangi düşünceleri içermektedir?
2. Çalışmalara göre yabancı dil öğretiminde yapay zekâ kullanımının fırsatları ve zorlukları nelerdir?
3. Yabancı dil öğretiminde yapay zekâ kullanımı üzerine yapılan araştırmaların ortak yönleri nelerdir?
4. Yabancı dil öğretiminde yapay zekâ kullanımı üzerine yapılan araştırmaların farklı yönleri nelerdir?

2. Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan “meta-sentez” yöntemi kullanılarak araştırma bulguları sentezlenmiştir. Meta-sentez yönteminin kullanıldığı çalışmalar, istatistiksel çözümlemeler yerine senteze dâhil olan çalışmaların bulgularını betimleyen ve açıklayan çalışmalardır (Polat ve Ay, 2016, s. 54). Bu çalışmada da meta-sentez yöntemi kullanılarak bütüncül bir bakış açısıyla konuya odaklanılmıştır. Bu kapsamda mevcut araştırmada yabancı dil öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin yayımlanmış Türkiye ve uluslararası merkezli makaleler incelenmiştir.

Bu çalışmada meta-sentez çalışmasına dâhil edilen makaleler Google Akademik, DergiPark ve TÜBİTAK ULAKBİM veri tabanlarında anahtar kelimelerinde “yabancı dil öğretimi, yapay zekâ, ChatGPT, fırsatlar, zorluklar” terimlerinin yer aldığı 2021-2025 yılları arasında yayımlanan çalışmalar listelenmiştir. Listelenen çalışmalar kontrol edilerek araştırmanın konusuna ve amacına uygun düşen 20 çalışma belirlenmiş ve araştırma kapsamına alınmıştır. Seçilen 20 çalışma, araştırmanın amacına doğrudan hizmet etmesi, içeriksel açıdan yüksek bütünlüğe sahip olması ve konunun güncel gelişmeleriyle yakından ilişkili olması bakımından titizlikle belirlenmiştir. Çalışmaların seçiminde, yabancı dil öğretiminde yapay zekâ

uygulamalarının özellikle ChatGPT gibi büyük dil modelleri bağlamında nasıl fırsatlar sunduğu ve ne tür pedagojik veya etik zorluklara yol açtığı temel kıstas olarak alınmıştır. Ayrıca analiz için seçilen makalelerin metodolojik yeterliliği, açıkça tanımlanmış bulgulara sahip olması ve ulusal ya da uluslararası bağlamda geçerliliği olan veriler içermesi de göz önünde bulundurulmuştur. Bu doğrultuda, yalnızca anahtar kelimeleri taşıyan değil, aynı zamanda araştırma sorularına doğrudan yanıt sağlayabilecek derinlikteki çalışmalar değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 1

Araştırmaya Dâhil Edilen Çalışmalar

Çalışma Kodu	Kaynakça	Çalışmanın Adı
A1	Sarıgül (2022)	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde ve Öğreniminde Kullanılabilecek Yapay Zekâ Uygulamaları
A2	Akkaya ve Şengül (2023)	Sohbet Robotları (Chatbots) ve Yabancı Dil Eğitimi
A3	Zileli (2023)	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreniminde ChatGPT Örneği
A4	Çınar Yağcı ve Aydın Yıldız (2023)	Chatgpt, Yabancı Dil Öğrencisinin Güvenilir Yapay Zekâ Sohbet Arkadaşı Mıdır?
A5	Yang (2024)	Challenges and Opportunities for Foreign Language Teachers in the Era of Artificial Intelligence
A6	Liu (2023)	Exploring the Application of Artificial Intelligence in Foreign Language Teaching: Challenges and Future Development
A7	Santiana & Marzuki (2023)	A Global Perspective on Artificial Intelligence in Language Teaching and Learning
A8	Huang & Li (2023)	Opportunities and Challenges in the Application of Chatgpt in Foreign Language Teaching
A9	Sumakul vd., (2021)	Artificial Intelligence in EFL Classrooms: Friend or Foe?
A10	Buşe & Căbulea (2023)	Artificial Intelligence – An Ally or a Foe of Foreign Language Teaching?
A11	Kaleli ve Özdemir (2025)	Yapay Zekâ Destekli Dil Öğretiminde Yeni Bir Yaklaşım: Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yapay zekâ Uygulamaları
A12	Katı ve Can (2024)	Yapay Zekâ İle Üretilen Metinlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisine Yönelik Kullanılabilirliği: ChatGPT-3.5 Örneği
A13	Kolegova & Levina (2024)	Using Artificial Intelligence as a Digital Tool in Foreign Language Teaching
A14	Fitria (2021)	The Use Technology Based on Artificial Intelligence in English Teaching And Learning
A15	Kostka & Toncelli (2023)	Exploring Applications of ChatGPT to English Language Teaching: Opportunities, Challenges, and Recommendations

A16	Zawacki-Richter vd., (2019)	Systematic Review of Research on Artificial Intelligence Applications in Higher Education – Where Are The Educators?
A17	Öztürk Demir ve Çetin (2025)	Bir Üretken Yapay Zekâ Aracı Olarak ChatGPT’nin Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Görüşler
A18	Mananay (2024)	Integrating Artificial Intelligence (AI) in Language Teaching: Effectiveness, Challenges, And Strategies
A19	Gyawali & Mehandroo (2022)	Artificial Intelligence in English Language Teaching: Navigating the Future with Emerging Perspectives
A20	Akbarani (2023)	The Use Of Artificial Intelligence in English Language Teaching

3. Bulgular

Meta-sentez yöntemiyle ele alınan bu çalışmaların yöntemsel yaklaşımları incelendiğinde doküman analizi, durum çalışması ve literatür taraması gibi yöntemlerin ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Doküman analizi yöntemiyle yapılan çalışmalarda mevcut belgeler sistematik şekilde incelenmiş; durum çalışmaları ise belirli bağlamlarda ChatGPT ve yapay zekâ uygulamalarının yabancı dil öğretiminde nasıl kullanıldığını derinlemesine ele almıştır. Literatür taramasına dayalı araştırmalarda ise konuyla ilgili önceki çalışmalar sentezlenerek mevcut bilgi birikimi analiz edilmiştir.

Yapay zekânın yabancı dil öğretiminde kullanımını konu alan makalelerin “Öğretim Materyalleri, Kişiselleştirilmiş Öğretim, Ölçme ve Değerlendirme, Öğretici ve Öğrenci Roller, Geri Bildirim” konuları hakkında yer verdiği düşünceler şu şekildedir:

Tablo 2

Öğretim Materyalleri

Çalışma Kodu	Referanslar
A1	Yapay zekânın çeviri, metin seslendirme ve konuşma pratikleri yapabilme özellikleri.
A2	Sohbet robotları sıkılmadan ve sabırlarını kaybetmeden aynı materyali öğrencilere tekrar edebilmesi.
A3	Yapay zekânın kişiselleştirilmiş geri bildirim ve çeşitli öğrenme materyalleri sunduğu için öğrenme süreci zenginleştirilebilmesi.
A4	Yapay zekâ teknolojisinin gelişmesiyle birlikte yapay zekâ sohbet robotlarının yabancı dil öğretimi ve öğreniminde etkili bir öğretme/öğrenme materyali hâline gelmesi.
A5	Öğreticilerin yapay zekâyı öğretim materyalleri toplamak, ders planları hazırlamak ve alıştırmaları, ödevleri ve sınav kağıtlarını kontrol etmek gibi iş verimliliğini artırmak için kullanabilmesi.
A6	ChatGPT’nin öğrencilere karmaşık dil bilgisi yapılarının gerçek zamanlı çevirilerini, tanımlarını ve açıklamalarını sağlayabilmesi.
A7	Ders planlama, içerik oluşturma ve değerlendirme sürecine yapay zekâ destekli araçların dâhil edilmesi.
A8	ChatGPT’nin kelime listeleri, konuşma alıştırmaları, dil bilgisi dersleri ve

	öğrenmenin farklı aşamalarında kullanılabilecek diğer dil öğrenme kaynakları gibi farklı öğrenme seviyelerinde dil öğrenme materyalleri sağlayabilmesi.
A9	Yapay zeka uygulamalarının belirli dil öğrenme materyallerine odaklanabilmesi ve öğrencilerin bu materyalleri öğrenmelerine yardımcı olabilmesi.
A10	Yapay zekâ tarafından üretilen araçların içeriği özelleştirerek onların özel ihtiyaçlarını karşılayacak materyaller sağlaması ve kendi hızlarında ve seviyelerinde çalışma fırsatı sunması.
A11	Eğitimcilerin dil öğrenme materyallerini dijital araçları kullanarak zenginleştirmesi ve bu sayede öğrencilere kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunabilmesi.
A12	ChatGPT ile birlikte dil öğrenme ortamlarında yeni ve kişiselleştirilmiş materyallerin kullanımının artması.
A13	Yapay zekâ uygulamaların öğrencilerin ihtiyaçlarına ve hedeflerine göre ayarlanmış yüksek kaliteli ve özel olarak hazırlanmış materyaller üretebilmesi.
A14	Yapay zekâ ile birlikte tüm dil seviyelerinde yeni ve kapsamlı materyallerin üretiminin mümkün olması.
A15	Yapay zekâ dil öğrenme içeriklerinin amaca göre özelleştirilerek etkileşimli ve kapsamlı materyallere dönüştürülmesine olanak sağlaması.
A16	Yapay zekânın öğrenciye uyum sağlayan, etkileşimli ders materyalini sunan akıllı bir asistan olması.
A17	Yapay zekânın öğrencilerin okuyup anlayabilecekleri cümlelerden paragraflara ve hatta makalelere kadar geniş bir dil materyali yelpazesi sunması.
A18	Yapay zekânın otantik materyallerle entegrasyon ve işbirlikçi öğrenme ortamları sunarak dil öğrenme deneyimlerini geliştirmesi.
A19	Yapay zekâ temelli sohbet robotlarının öğrencilere bireysel ihtiyaç ve ilgi alanlarına göre uyarlanmış dil materyallerine ve aktivitelere erişim sağlayabilmesi.
A20	Yapay zekâ uygulamalarının yabancı dil öğrenim sürecini destekleyen materyaller olması.

İncelenen çalışmalarda yer verilen konuların başında yapay zekânın yabancı dil öğretimindeki materyalleri nasıl etkilediğine dair veriler yer almaktadır. Çalışmalar yabancı dil öğretiminde yapay zekânın çeviri, metin seslendirme ve konuşma pratikleri yapabilme özelliklerinin birer kaynak olduğuna işaret etmektedir. Yapay zekâ destekli sohbet robotlarının her yerde ulaşılabilir kaynaklar olmakla birlikte öğrencilerin her durumda öğrendikleri yabancı dil için pratik yapabilecek materyaller üretebileceği el alınmaktadır. Örneğin A3 çalışmasında yapay zekâdan metin oluşturulması istenilmiş ve yapay zekânın oluşturduğu metnin kurallı ve anlamlı cümleler içerdiği; yapay zekânın yabancı dil öğretiminde çeşitli dil seviyelerinde kullanılabılır metinler elde edilebileceği sonucuna varılmıştır. Böylece bu çalışmaya göre yapay zekânın yabancı dil öğretimi için metin kaynakları barındırdığı sonucu ele alınmıştır.

Çalışmalara göre teknoloji çağı içerisinde gelişen yapay zekâ, öğretim materyallerini destekleyerek kullanılabılır hale getirmektedir. Yang (2024, s. 44) özellikle geleneksel eğitim kaynaklarının kısıtlı olduğu ve öğretim ortamında erişiminin ekonomik ve coğrafi açıdan engeller yarattığına değinmektedir. Aynı şekilde yapay zekânın sağladığı öğretim materyallerinin çeşitli olması da ele alınmakta ve öğrencilerin bir bilgiyi elde etmek için çeşitli uzantılar kullanılabileceğine işaret etmektedir.

Tablo 3
Kişiselleştirilmiş Öğretim

Çalışma Kodu	Referanslar
A1	Yapay zekâ alt dallarıyla birlikte bireyselleştirilmiş öğrenme hususunda yabancı dil öğretim sürecine öğretimine çok ciddi katkı sağlayacak niteliklere sahip olması.
A2	Kişiselleştirilmiş eğitim fırsatı sunan sohbet robotlarının, yabancı dil öğrenen öğrencilere istedikleri zaman ve istedikleri yerde hedef dilde konuşma ve pratik yapma imkânı sunması.
A3	Yapay zekânın kişiselleştirilmiş geri bildirim ve çeşitli öğrenme materyalleri sunduğu için öğrenme süreci zenginleştirilebilmesi.
A4	Öğrencilerin kendi öğrenme hızlarında sohbet robotu ile iletişim kurabilmesi.
A5	Öğrenciler için daha kişiselleştirilmiş bir öğrenme deneyimi sağlamak için yapay zekâ araçlarıyla iş birliğinin benimsenmesi.
A6	Yapay zekâ teknolojisinin öğrencilerin öğrenme durumlarına ve özelliklerine göre öğretim içeriğini ve yöntemlerini otomatik olarak ayarlayabilmesi.
A7	Yapay zekânın bireysel öğrencilerin benzersiz gereksinimlerine ve tercihlerine uyum sağlayan kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunabilmesi.
A8	Yapay zekânın öğrencilerle etkileşime girerek kişiselleştirilmiş öğretim ve öğrenme desteği sağlayabilmesi.
A9	Yapay zekânın kişiselleştirilmiş öğrenme sunarak öğrencilerin bir insan öğreticiin varlığı olmadan öğrenebileceğini gösterebilmesi.
A10	Yapay zekânın öğrenme sırasında öğrencilerin girdilerinden başlayarak içeriği özelleştirmesi ve onların özel ihtiyaçlarını karşılayacak materyallerle birlikte kendi hızlarında ve seviyelerinde çalışma fırsatı sunması.
A11	Yapay zekânın interaktif ve kişiselleştirilmiş öğretim ortamları sunarak geleneksel dil öğretimini tamamlayıcı rol üstlenmesi.
A12	Yapay zekânın kişiselleştirilmiş öğrenme imkânı sunarak öğrenme ve öğretmeyi geliştirmesi.
A13	Yapay zekânın öğrencilerin dil öğrenme deneyimlerini kişiselleştirerek onlara ihtiyaçlarına göre kişisel öğrenme süreci tasarlayabilmesi.
A14	Yapay zekânın öğrenciler için kişisel içerikler sunabilen dijital öğrenme teknolojisinin anahtarı konumunda olması.
A15	Yapay zekâ ile birlikte öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerinin yolunun açılması ve öğrencilerin süreci kendi hızlarında yürütebilmesine olanak sağlaması.
A16	Akıllı öğretim sistemlerinin bire bir kişisel öğretimi simüle etmek için kullanılabilmesi.
A17	Yapay zekâ ile birlikte öğretimin öğrencinin seviyesine ve ihtiyaçlarına göre anında uyarlanabilmesi.
A18	Yapay zekânın her öğrencinin ihtiyaçlarına göre özelleştirilmiş öğrenme yolları oluşturabilmesi ve farklı öğrenme stilleri ve hızlarına uyum sağlayabilmesi.
A19	Yapay zekâ uygulamalarının öğrencilerin verilerini analiz etmek ve kişiselleştirilmiş geri bildirim sağlamak için makine öğrenimi algoritmalarını kullanması.
A20	Yapay zekânın kişiselleştirilmiş öğrenme ortamları oluşturma yeteneğine sahip

olması ve öğrencilerin yeterlilik seviyelerine, mesleki gereksinimlerine ve ilgi alanlarına göre içerik sunması.

Çalışmalar yapay zekâyla birlikte kişiselleştirilmiş öğrenimin nasıl gerçekleşeceğini ele almaktadır. Yang (2024, s. 45)'a göre yapay zekâ teknolojisi ile birlikte geleneksel öğretim sürecinde tüm öğrenciler için ortak ilerleyen süreç, yapay zekâ desteğiyle kişiselleştirilmiş hale gelebilecektir. Yapay zekâ öğrencilerin öğrenim süreçlerini iyileştirmek için kullanım verilerini analiz edebilir, öğrencilere geri bildirimde bulunabilir, öneri sunabilir ve değerlendirme yapabilir. Böylelikle öğrenciler için akıllı öğrenim ortamları tasarlayabilir. A6 çalışması bu noktada farklı olarak kişiselleştirilmiş öğretim sürecinde yapay zekânın duygu ve iletişim yoksunluğu nedeniyle öğrenciye sunamayacağı öğretim stillerinden yoksun olabileceğine yer vermektedir. Yine de A6'ya göre yapay zekânın öğrenciler için kişiselleştirilmiş öğrenim içerikleri sunabilme imkânı vardır. Bu çalışmaya göre öğrencilerin eksik oldukları konular hakkında kişiselleştirilmiş içerikleri yöneten yapay zekâ, öğrencilerin yabancı dili doğal bir şekilde öğrenmesine yardımcı olabilmektedir.

Çalışmalar yapay zekânın özellikle bireyselleştirilmiş öğrenim süreci ile öğrencinin güçlü ve zayıf yönlerinin ayırt edilebileceğini ve bu öğrencinin hatalarına hızlı müdahaleler yapılabileceğini ele alınmaktadır. Huang ve Li (2023, s. 79), yapay zekânın öğrencilerin yabancı dil öğrenme süreci içerisinde kendi dil seviyelerine göre zorluk düzeylerini ayarlayan bir destekleyici olduğunu savunmaktadır. Yapay zekâ öğrencilerin kendi öğrenim süreçlerinde yer aldığı ve geleceğe dair yordamaların yapıldığı bir öğretim sürecinin geçekleşebileceğine işaret etmektedir.

Tablo 4

Ölçme ve Değerlendirme

Çalışma Kodu	Referanslar
A1	Yapay zekânın dil becerilerinin (okuma, dinleme, yazma, konuşma) ölçülmesinde/değerlendirilmesinde kullanılması.
A2	Sohbet robotlarının materyal önerisinde bulunma, geri dönütler ile öğrencinin dil bilgisel yanlışlarını düzeltme, söz varlıklarını geliştirme ve değerlendirme yapma imkânları sunması.
A3	-
A4	-
A5	Yapay zekâ teknolojisinin yabancı dil öğrenimi için daha nesnel ve adil bir değerlendirme yöntemi sağlayabilmesi.
A6	-
A7	Yapay zekânın doğal insan konuşmasını anlaması, dil eğitimi için tersine öğrenme yaklaşımının uygulanmasını kolaylaştırması, öğrencilerin yeterliliklerini ve üretkenliklerini artırması ve konuşulan dilin değerlendirilmesini sağlaması.
A8	ChatGPT'nin öğrencilerin öğrenme sonuçlarını ve dil yeterliliğini değerlendirerek öğrencilerin dil bilgisini ve becerilerini geliştirmek için hedefli geri bildirim ve tavsiyeler vermesi.
A9	Yapay zekânın değerlendirme aşamasının hala insan öğretici tarafından domine

	edileceğini vurgulanması.
A10	Yapay zekâ araçlarının kullanımıyla birlikte değerlendirmenin daha tutarlı olması ve diğer notlandırma yöntemlerinden daha nesnel geri bildirim vermesi.
A11	Telaffuz değerlendirme sistemi gelişmiş olan yapay zeka uzantılarının öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik olması.
A12	Yapay zekânın öğrencileri değerlendirmede kullanılmasının öğretmenlere kolaylık sağlaması.
A13	Yapay zekânın ödevleri ve görevleri anında değerlendirerek öğrencilere verdiği geri bildirimler ile verimliliği artırması.
A14	Yapay zekânın öğrenim girdilerini kontrol ederek öğrencilerin başarısını tüm yönleriyle değerlendirmesi.
A15	Yapay zekânın ölçme ve değerlendirmede doğru ve eleştirel bir şekilde kullanımının öğretmenlere zaman kazandırması ve değerlendirmelerin nasıl olması gerektiğine dair ipuçları vermesi.
A16	Öğrenme çıktılarının yapay zekâ aracılığıyla ölçülerek hem öğrencinin hem öğreticinin performansının değerlendirilmesi.
A17	Yapay zekânın belirli sınırlamalar çevresinde yazılı metinleri değerlendirebilmesi.
A18	Yapay zekanın öğrenci gelişimini değerlendirmedeki yardımının, dil değerlendirmesini ve yeterlilik takibini kolaylaştırması.
A19	Yapay zekanın öğretmenlerin notlandırma ve geri bildirim gibi rutin görevlerini otomatize ederek iş yükünü azaltabilmesi.
A20	Yapay zekâ temelli uygulamaların öğrencilerin oluşturduğu yazılı metinleri değerlendirebilmesi ve kendi kendine değerlendirme imkanı sunması.

Çalışmalarda yapay zekâdan faydalanılabilecek özelliklerden biri olarak ölçme ve değerlendirme ele alınmaktadır. Yapay zekânın öğrencilere yönelttiği sorulara öğrencilerin verdiği cevapların yapay zekâ tarafından değerlendirilmesi, öğrencilerin hangi düzeyde olduklarının anlaşılması bakımından da etkili görülmüştür. Çalışmalar öğretmenlerin değerlendirme esnasında her zaman tamamen objektif olamayacağına ve bu yüzden her daim objektif olabilecek yapay zekânın ölçme ve değerlendirme aşamasında devreye girebileceğine değinmektedir. Ayrıca yapay zekâ bunu yaparken öğrencinin katılımını, aktifliğini ve öğrenme çıktılarını da değerlendirebilir.

Diğer çalışmalardan farklı olarak A3, A4 ve A6 yapay zekânın ölçme ve değerlendirmedeki etkisine değinmemektedir. A6 çalışmasında yapay zekânın öğrencilerin hatalarını belirleyebilmesi ve düzeltebilmesi ele alınmış fakat bu konuda yapay zekânın ölçme ve değerlendirme yapabileceğine dair bilgi verilmemiştir.

Tablo 5

Öğretici ve Öğrenci Rolü

Çalışma Kodu	Referanslar
A1	Öğreticiler daha iyi ve daha hızlı öğrenebilecekleri yolları ve yöntemleri bulma konusunda öğrencilerine önerilerde bulunması ve yapay zekânın kullanım konusunda rehberlik etmesi.
A2	Öğrenci sayısının fazla olduğu durumlarda yapay zekânın öğretmenlere destek

	olarak öğrenme ortamlarında öğrencilere rehberlik etmesi ve öğretici için asistan konumunda yer alması.
A3	Yapay zekânın araştırma yapma alışkanlıklarını olumsuz yönde etkileyebilmesi ihtimali nedeniyle ChatGPT kullanımında öğretici rehberliğinin ve kontrolünün sağlanması.
A4	Yabancı dil öğrencileri için ChatGPT'nin öğrenciler için “yapay zekâ sohbet arkadaş” rolünü üstlenmesi.
A5	Yapay zekânın dil öğrenme ortamlarında kullanımın artmasıyla birlikte öğretmenlerin yalnız bilgiyi aktaran değil, aynı zamanda rehber ve destekçi konumuna gelmesi.
A6	Yapay zekânın kullanımı öğrencilere çok farklı imkânlar ve deneyimler sunsa da dil ifadesi ve kişilerarası iletişim bakımından insan öğretici rolünün büyük önem taşıması.
A7	Ders planlama, içerik oluşturma ve değerlendirme sürecine yapay zekâ destekli araçların dâhil edilmesi, öğrencilerin görevlerini azaltarak onların ve yaratıcı pedagojik yaklaşımlara ek zaman ayırmalarına olanak tanınması.
A8	Yapay zekâ kullanımıyla birlikte öğreticinin rolünün öğrenme sürecini daha fazla destekleyici ve izleme, öğrencilerin zihinsel süreçlerini ve duygusal durumlarını yönlendirme, daha ilgi çekici sınıf içi aktiviteler tasarlama ve yapay zekânın sağladığı verilere dayalı sağlam pedagojik kararlar alma haline gelmesi.
A9	Yapay zekâ uygulamalarının öğrencilerin daha iyi öğretmelerine, öğrencilerin ise daha iyi öğrenmelerine yardımcı tasarlanmış olması.
A10	Yapay zekânın dil öğrenme sürecinde destek ve yardım açısından öğretmenlerin yerini alabileceği söylene de öğretim sürecinde insan dokunuşunun ve akran desteğinin önemli olması.
A11	Yapay zekânın öğretici rolünde bulunduğu bir dil öğrenme sürecinde insanların eğitim rehberliği yapması büyük önem taşıması.
A12	Yapay zekânın dil öğrenme sürecinde hem öğrenci hem de öğretici için büyük bir eğitimsel destek olması.
A13	Yapay zekânın öğrenciler için sanal dil öğretmenleri haline gelerek öğretmenleri de görev paylaşımı konusunda desteklemesi.
A14	Yapay zekânın yorulmadan içerik üretmek öğretmenler ve öğrenciler için ek bir destek sistemi ve tamamlayıcı rolünü alması.
A15	Yapay zekânın öğretmenlerin rollerini değiştirerek öğretmenler için yeni beceri edinme alanları oluşturmaları.
A16	Yapay zekâ öğretmenlerin esnek, etkileşimli ve kişiselleştirilmiş öğrenme fırsatları sunmalarını yardımcı olması ve onların gerçek görevlerine yani empatik insan öğretimine odaklanabilmelerini sağlaması.
A17	Yapay zekânın öğretmen rehberliğinde kullanılarak karma bir eğitim modeli perspektifinin benimsenmesi.
A18	Yapay zekânın geleneksel öğretim yöntemlerini değiştirmek yerine tamamlayıcı şekillerde entegre eden dengeli bir yaklaşıma ihtiyaç duyması.
A19	Yapay zeka teknolojilerinin, öğretmenlerin yerini almaktan ziyade onların çalışmalarını desteklemek ve geliştirmek için kullanılması.
A20	Yapay zekânın hem öğretmenler hem de öğrenciler için umut verici bir yardım sağlaması ve İngilizce öğrenme sürecini kolaylaştırması.

Çalışmalar öğrencilerin yapay zekâyı kullanarak öğrenme çıktılarını düzenleyebileceklerini ve aynı zamanda elde ettikleri çıktılardaki hataları tespit ederek düzeltebileceklerini ifade

etmektedir. Öğreticilerin ise bu çıktıları diğer öğrencilerle birlikte deneyimleyerek farklı çıktılar elde edebileceği çalışmada yer almaktadır. Böylece öğrencilerin elde ettiği çıktılarla yeni ders içerikleri üretebileceği de öngörülmektedir. Fakat dil öğretiminde öğrencilerin yapay zekâ kullanımının bir öğretici rehberliğinde şekillendirilmesi ve planlanmasının da önemine yer verilmektedir. Çalışmalarda öğrencilerin yapay zekâ ile ulaştıkları hazır bilginin, onlarda bilgiye ulaşmanın kolay olduğu kanısını oluşturabileceğine yer verilmektedir. A3 çalışmasına göre öğretici rehberliği bu tür olumsuzluklar için önemlidir. Bu noktada yapay zekânın öğrencileri bu konuda rehber rolüne getirdiği de söylenebilir. A6 çalışmasında öğretici rolünün yapay zekâyâ geçemeyeceği çünkü yapay zekânın her ne kadar materyal konusunda çeşitli kaynaklara sahip olsa da duygu ve iletişim konusunda eksik olduğu belirtilmektedir. Bu noktada çalışmanın yapay zekânın insan etkileşimi konusundaki eksikliği ele aldığı görülmektedir. A8'e göre yapay zekâ öğretici rolünü taklit edebilen bir rol benimsemektedir. Öğretim süreci için süreci iyileştiren birçok unsuru sunabilmektedir. Fakat öğrencilerin rolü bu süreçte çok daha önemlidir. Çalışmaya göre öğrenciler artık geleneksel rollerinden sıyrılarak planlayıcı, yönetici, katılımcı, değerlendirici ve kaynak sağlayıcı olarak birden fazla rol üstlenmektedir. Bu noktada yapay zekâ gelişen teknoloji çağında öğrencileri bilgi aktaran ve dönütler veren bir rolden alarak daha kapsamlı bir role evrimleştirmektedir.

Tablo 6*Geri Bildirim*

Çalışma Kodu	Referanslar
A1	Akıllı Türkçe yazım denetleyicisinin metinlerdeki yazım ve dilbilgisi hatalarının rahatlıkla bulunmasını kolaylaştırması ve tespit ettiği hatalar konusunda kullanıcıyı uyarak alternatif sunması.
A2	Sohbet robotlarının öğrencilerin imla ve dil bilgisi için hızlı ve etkili geri bildirim sağlayabilmesi.
A3	ChatGPT'nin birçok açıdan geri bildirimde bulunması, dil öğrenimi sürecini kolaylaştırması ve hedef dilin öğrenilmesine katkı sunması.
A4	-
A5	Yapay zekânın öğrencilerin öğrenme ilerlemelerini ve yeteneklerini akıllıca değerlendirerek onlara zamanında ve doğru geri bildirim ile rehberlik sağlayabilmesi ve dil becerilerinde daha iyi ustalaşmalarına yardımcı olabilmesi.
A6	Yapay zekânın öğrencilerin telaffuzları ve tonlamaları hakkında anında geri bildirim almalarını sağlaması.
A7	Yapay zekâ destekli çözümlerin geri bildirim sunarak anlayışı, kelime dağarcığını ve akıcılığı geliştirirken bilişsel kapasiteleri ve eleştirel düşünme yeteneklerini de güçlendirmesi
A8	Öğretim robotlarının genellikle öğrencilerin öğrenme etkinliklerini teşhis ve analiz etme, kişiselleştirilmiş iyileştirmeler önerme ve öğrencilere geri bildirim sağlama gibi çeşitli işlevleri içermesi.
A9	Yapay zekânın verdiği geri bildirimlerin kapsamlı, kısa açıklamalar halinde ve örneklerle birlikte gelmesi.
A10	Yapay zekâ araçlarının sunduğu anında geri bildirimler sayesinde hataların hemen belirlenmesi ve ayrıntılı olarak açıklanması.

A11	Yapay zekânın konuşma pratiği yapabilme özelliği sayesinde öğrencilere anında geri bildirim vererek kelime dağarcıklarını geliştirmesi ve doğru telaffuzu göstermesi.
A12	Yapay zekânın asenkron bir şekilde öğrencilere sürekli öğrenme ve geri bildirim desteği sunması.
A13	Yapay zekânın hedefli bir şekilde gerçek zamanlı geri bildirimler sunarak öğrencilerin telaffuzlarını geliştirmesi ve iyileştirme önerileri sunması.
A14	Yapay zekânın yabancı dil öğrencileri için istenilen akıcılığa ulaşmada büyük ölçüde geri bildirim sağlaması.
A15	Yapay zekânın eş zamanlı geri bildirimlerinin dilbilgisi kurallarını pekiştirilmesini ve anlaşılmasını kolaylaştırması.
A16	Yapay zekânın öğrencilere uyarlanabilir geri bildirim vererek onları desteklemeye ve öğrencilerin içerikle veya alıştırmalarla çalışırken yaşadıkları zorlukları/hataları tespit etmeye odaklanması.
A17	Yapay zekânın sağladığı anında geri bildirimler sayesinde öğrencilerde motivasyon artışının sağlanması.
A18	Yapay zekânın etkileşimli simülasyonlar, uyarlanabilir öğrenme ve bireyselleştirilmiş geri bildirim yoluyla dil eğitimi geliştirmek için yaygın olarak kullanılıyor olması.
A19	Yapay zeka kullanımının öğrencilere bireyselleştirilmiş geri bildirim sağlaması ve bu sayede zayıf ve güçlü yönlerini belirlemelerine yardımcı olması.
A20	Yapay zekânın İngilizce dil öğrenenler için anında geri bildirim sağlayarak öğrenme deneyimini geliştirebilmesi.

Çalışmalara göre yapay zekâ destekli sohbet robotları öğrencilerin dil bilgisi hatalarını, imla ve yazım yanlışlarını geri bildirim yoluyla düzenleyebilmektedir. Bu durum yapay zekâyı öğrencilere kişileştirilmiş geri bildirim vermede oldukça önemli araç haline getirmektedir. Yapay zekâ öğrencilerim yabancı dil öğretim sürecinde kullandığı yöntemler ve stratejiler hakkında geri bildirim verebilmektedir. Ayrıca çalışmalarda yapay zekâyı öğrencilere kendi öğrenim süreçleri içerisinde telaffuzlarını düzeltebilme imkân sunduğu el alınmaktadır. Bu özelliğin sadece konuşma için değil, tüm öğrenim süreçleri çıktıları için kullanılabilir olduğu belirtilmektedir. Çalışmalarda özellikle yapay zekâ destekli sohbet robotlarının öğrencilere verdiği görevlerin kontrol edildikten sonra hatalara ve gelişime açık alanlara dair bilgi verebilmesinin önemli geri bildirimler sağladığına değinilmektedir. Buşe ve Căbulea (2023, s. 278), anında geri bildirim vermenin öğrencilerin beklentilerine hızla cevap verebilmek açısından önemli olduğunu ve öğrencileri beklemenin duygusal yoğunluğundan kurtardığını savunmaktadır.

3.1. Çalışmalara Göre Yabancı Dil Öğretiminde Yapay Zekâ Kullanımının Fırsatları ve Zorlukları

Çalışmalarda odaklanılan nokta yapay zekânın yabancı dil öğretimi alanında kullanılmasıyla birlikte ortaya çıkan fırsatlar ve zorluklardır. “Yapay zekâyı kullanmak öğrencileri, öğrenciler ve süreç içindeki tüm unsurlar nasıl etkileyecektir?” ve “Yapay zekânın sunduğu fırsatlar ve neden olduğu zorluklar neler olabilir?” gibi sorulara cevap aranmaktadır. Bu sorulara cevap verebilmek için çalışmalarda yer verilen yapay zekânın yarattığı fırsatlar ve

zorluklar ele alınmalıdır. Çalışmalarda ele alınan yabancı dil öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin fırsatlar şöyle özetlenebilir:

Tablo 7

Fırsatlar

	Fırsatlar	Referanslar	f
1	Yapay zekâ çeşitli öğretim materyalleri sunabilir.	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A13, A14, A15, A16, A17, A18, A19, A20	20
2	Yapay zekâ öğrencilerin öğrenimi kişiselleştirebilir.	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A13, A14, A15, A16, A17, A18, A19, A20	20
3	Yapay zekâ anında geri bildirim sağlayabilir.	A1, A2, A3, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A13, A14, A15, A16, A17, A18, A19, A20	19
4	Yapay zekâ çeşitli uygulamalar ile öğretim yapılmasına teşvik edebilir.	A1, A2, A3, A4, A6, A7, A8, A10, A11, A12, A13, A14, A15, A16, A17, A18, A19, A20	18
5	Yapay zekâ öğrencilerin telaffuzlarını geliştirebilir.	A1, A3, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A13, A14, A15, A17, A18, A19	15
6	Yapay zekâ öğrenme verimliliğini arttırabilir ve süreci ilgi çekici hale getirebilir.	A2, A5, A6, A7, A8, A11, A12, A13, A14, A17, A18, A19, A20	13
7	Yapay zekâ öğrenciler için motivasyon sağlayabilir.	A2, A3, A4, A8, A9, A10, A11, A15, A16, A17, A18, A19	12
8	Yapay zekâ öğretici ve öğrenci rollerini destekleyebilir ve süreç içerisinde asistan görevi görebilir.	A1, A2, A11, A12, A13, A14, A16	7
9	Yapay zekâ öğrenciler için iletişim ortaklığı yapabilir.	A4, A6, A9, A10, A14	5
10	Yapay zekâ yaratıcılığı geliştirebilir.	A3, A5, A8, A9, A18	5
11	Yapay zekâ nesnel ve hızlı değerlendirmeler sağlayabilir.	A5, A10, A14	4
12	Yapay zekâ eleştirel düşünmeyi geliştirebilir.	A2, A7, A8, A17	4

Çalışmalarda ele alınan yabancı dil öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin neden olduğu zorluklar şöyle özetlenebilir:

Tablo 8

Zorluklar

	Zorluklar	Referanslar	f
1	Yapay zekâ insanların birbirleriyle etkileşimini sekteye uğratabilir.	A6, A10, A11, A12, A15, A17	6
2	Yapay zekâ öğrenci gizliliğini tehdit edebilir.	A5, A6, A8, A15, A16, A17	6
3	Yapay zekâ kültürel farklılıklar nedeniyle iletişimi olumsuz	A5, A8, A10, A11,	5

etkileyebilir.	A17	
4 Yapay zekâ eğitimde fırsat eşitliliğin önüne geçebilir.	A5, A8, A10, A15	4
5 Yapay zekâ eleştirel düşünmeye ket vurabilir.	A10, A13, A15, A19	4
6 Yapay zekâ akademik suistimal ve kopyaya neden olabilir.	A4, A8, A15	3
7 Yapay zekâ kendini düzeltme yeteneğini köreltebilir.	A8	1

Çalışmaların yer verdiği fırsat ve zorluklara odaklanıldığında bazı çalışmaların fırsat olarak ele aldığı durumları, diğer çalışmaların zorluk olarak ele alması dikkat çekmektedir. Örneğin A2, A7, A8 çalışmaları yapay zekânın yabancı dil öğretiminde kullanılmasıyla birlikte öğrencilerin eleştirel düşüncelerinin gelişeceğini savunmaktadır. Öğrencilerin yapay zekânın çıktılarını analiz ederek kullanabileceklerine yer verilmektedir. Fakat A10, A13 ve A15 çalışmaları, bu çalışmalardan farklı olarak yapay zekânın yabancı dil öğretiminde kullanımının öğrencilerin eleştirel düşüncelerini engelleyeceğini savunmaktadır. Buşe ve Căbulea (2023, s. 279) öğrencilerin yapay zekânın çıktılarını doğrudan kullanmalarının eleştirel düşüncelerine ve yaratıcılıklarına engel olacağını söylemektedir.

3.2. Yabancı Dil Öğretiminde Yapay Zekâ Kullanımı Üzerine Yapılan Araştırmaların Ortak Yönleri

Bu çalışma için bir araya getirilen çalışmaların hepsi gelişmekte olan teknolojik devrimin ön çıktılarından biri olan yapay zekânın yabancı dil öğretiminde nasıl ele alınacağını değerlendirmektedir. Çalışmalar yapay zekânın bu alanda neleri değiştirip geliştireceğini veya neleri değiştirerek olumsuz etkiler yaratacağını ele almaktadır. Bu noktada çalışmaların yabancı dil öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin elde ettiği bulguların ortak noktaları olduğu görülmektedir.

Çalışmalar yapay zekânın yabancı dil öğretiminde otomatik geri bildirim sağlayacak yeterli donanıma sahip olduğunu ve böylece öğrencilere anlık geri bildirimler sağlanabileceğini ifade etmektedir. Çalışmalara göre bu geri bildirimler neticesinde yapılan ölçme ve değerlendirme işlemleri nesnellik açısından da büyük önem taşımaktadır. Öğreticilerin insanlığın getirdiği bir özelliği olan duygusal ve hissel ifadeleri gölgede bırakarak nesnel değerlendirmeler yapabilmesi, yapay zekânın yabancı dil öğretim alanı için kayda değer bir özelliği olarak görülmektedir.

Çalışmalar telaffuzun geliştirilmesi ve ilerletilmesinde yapay zekâ kullanımına değinmektedir. Öğrenciler yapay zekânın konuşma ve pratik yapma uzantılarını kullanarak kendi telaffuzların geliştirebilmektedir. Ayrıca öğrenciler yapay zekâdan bu telaffuzlarına ilişkin geri bildirimler alarak telaffuzlarını iyileştirebilmektedir. Yapay zekâ destekli çeşitli uygulamaların kullanılması hakkında A1, A2, A3, A4, A6, A8, A10, A11, A12, A14, A15, A16, A17, A18, A19 ve A20 çalışmalarında çeşitli uygulama örneklerine değinilmektedir. Bu çalışmalara yapay zekânın yabancı dil öğretiminde kullanılması halinde hangi yapay zekâ destekli uygulamaların kullanılabileceğine odaklanmaktadır. Bu açıdan çeşitli örnekler ve kullanım alanlarına bahsi geçen bu çalışmalarda yer verilmektedir.

A3 ve A5 yapay zekânın öğretici ve öğrenci rollerini geliştirdiğini savunmaktadır. Gelişen teknolojik çağda görev tanımlarının değişmesi nedeniyle yapay zekânın bu tanımları destekleyebileceği ve öğretim ve öğrenim alanında öğretici ile öğrenciye düşen görevleri

destekleyebileceği ön görülmektedir. Fakat A3, A8 ve A9 çalışmalarına göre yapay zekâ rollerin konumlandırılmasında çeşitli engeller de oluşturabilmektedir. Örneğin A9 çalışması yapay zekânın öğreticiler için bir rol tehdidi yaratıp yaratmadığını tartışmaktadır. Yapay zekânın gelecekte öğreticilerin rolünü alıp almayacağı konusundaki endişelere yer verilmektedir. Bu notada bahsi geçen çalışmaların rollerin konumlandırılmasında yapay zekânın etkisinin gelecekte ne olacağını tartıştığı görülmektedir.

A4, A9 ve A10 çalışmalarının problem soruları yapay zekânın dost mu düşman mı olduğuna odaklanmaktadır. Bu çalışmalar elde ettiği bulgular ile yapay zekânın yabancı dil öğretim ortamında insanlar için dost mu yoksa düşman mı olabileceğine dair çeşitli savunmalar yapmaktadır. Çalışmaların hem sorusu ortak hem de cevabı ortaktır. Bu çalışmalara göre yapay zekâ dost rolündedir. Fakat yine bahsi geçen çalışmalara göre yapay zekâyı düşmana çevirmemek ve bilinçli kullanmak da gerekmektedir.

A5, A8, A10 ve A15 çalışmalarında yapay zekânın eğitimde eşitliğe ket vurabileceğine değinilmektedir. Bu çalışmalara göre yapay zekâ ulaşılabilirlik açısından öğrenciler için sorun olma potansiyeline sahiptir. Yapay zekâ destekli derslerde yapay zekâyı kullanabileceği herhangi bir teknolojik ürüne sahip olmayan bireylerin derslere katılmasında çeşitli sorunlar yaşanabileceği savunulmaktadır.

Çalışmalarda ele alınan bir diğer ortak sorun ise yapay zekânın gizlilik tehdididir. A5, A6, A8 ve A15'e göre yapay zekâ öğrencilerin kişisel verilerini depolayan ve bu verileri kullanan bir uzantıdır. Bu yüzden de öğrencilerin gizliliğini tehdit edebilmektedir.

3.3. Yabancı Dil Öğretiminde Yapay Zekâ Kullanımı Üzerine Yapılan Araştırmaların Farklı Yönleri

Çalışmalar her ne kadar ortak yönler içerse de bir o kadar da farklı yönler de içermektedir. Örneğin A5 ve A6 çalışmaları yapay zekânın teknik bilgi eksikliği neticesinde kullanım zorluğunu ele almaktadır. Bu çalışmalara göre her insanın yapay zekâyı kullanmak adına yeterli teknik bilgi donanımına sahip olamayacağına değinilmektedir. Bu noktada A5 çalışması insan ve makine iş birliğini de ele almaktadır. Bu çalışmaya göre “İnsanlar yabancı dil öğretiminde makineyle iş birliği halinde olabilecek midir?” sorusu sorulmalıdır. Çalışma bu soruyu ele alarak insanların yapay zekâyı yabancı dil öğretiminde kullanabilmek için makine ile iş birliği yapması gerektiğine vurgu yapmaktadır.

A4, A8 ve A15 çalışmalarında diğer çalışmalardan farklı olarak yapay zekânın öğretimde kullanılmasının kopyayı arttırabileceğine işaret edilmektedir. A8 çalışmasında buna ek olarak akademik suiistimal olaylarının yaşanabileceğine de değinilmektedir. Aynı şekilde çalışmada öğrencilerin kendi düzeltme yeteneklerinin yapay zekâ kullanımı ile köreleceğine de yer verilmiştir.

A7, A9, A15, A16 ve A18 çalışmalarında diğer çalışmalardan farklı olarak pedagojik yönler ele alınmaktadır. A7'ye göre yapay zekâ öğreticiye düşen görevlerin bir kısmını kendi üzerine alarak öğretici için vakit tasarrufu sağlar. Böylece öğretici, süreç içerisinde pedagojik yaklaşımlar sergilemeye daha çok fırsat bulur. A9'a göre yapay zekânın pedagojik gelişimi çeşitli uygulamalarla destekleyebileceği ele alınmaktadır. Örneğin kendi öğreniminde yapay

zekâ sayesinde daha çok rol alan öğrenciler “aktif bağımsız öğrenciler” olabileceklerdir. A15’e göre yapay zekâ destekli uygulamalar, tasarladığı etkinlikler sayesinde öğretim sürecinin pedagojik yönünü güçlendirebilecek yetiye sahiptir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın bulguları, yapay zekânın yabancı dil öğretimi alanında giderek daha fazla dikkat çeken bir araç haline geldiğini ortaya koymaktadır. Seçilen çalışmalar doğrultusunda yapay zekânın sunduğu fırsatlar kadar pedagojik, etik ve teknik sınırlılıkların da bulunduğu görülmüştür. Yang (2024), yapay zekânın özellikle öğretmenler için bir rehber araç haline geldiğini ve öğrenme sürecini destekleme potansiyeline sahip olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda Buşe ve Căbulea (2023), yapay zekânın değerlendirme süreçlerinde insan önyargılarından arındırılmış daha tutarlı sonuçlar sunabileceğini vurgulamıştır. Bu görüşler, çalışmada analiz edilen Türkiye merkezli makalelerin de ortaya koyduğu işlevsel rollerle paralellik göstermektedir. Ancak Türkiye merkezli çalışmaların çoğunun yapay zekâyı tanıtan ve yeni kullanım alanlarını keşfeden nitelikte olduğu, buna karşılık uluslararası çalışmaların yapay zekânın somut etkilerine, pedagojik risklerine ve etik sınırlılıklarına daha fazla odaklandığı görülmektedir. Örneğin uluslararası literatürde yer alan araştırmalar (Huang & Li, 2023; Liu, 2023; Yang, 2024) sıklıkla öğrenci mahremiyeti, veri güvenliği, pedagojik yaklaşımlar ve dijital eşitsizlik gibi konuları detaylı şekilde ele alırken Türkiye merkezli çalışmaların bu alanlarda sınırlı açıklamalar sunduğu tespit edilmiştir. Bu farklılık, Türkiye’deki yapay zekâ uygulamalarının henüz erken evrede olmasından ve öğretim süreçlerine entegrasyonun sınırlı kalmasından kaynaklanabileceği kanısını düşündürmektedir.

Öte yandan, Türkiye merkezli çalışmaların deneysel uygulamalara daha fazla yer vermesi (Çınar Yağcı ve Aydın Yıldız, 2023; Zileli, 2023), ChatGPT gibi modellerin gerçek ders ortamlarında nasıl işlediğini gözlemlene imkânı sunması açısından değerlidir. Ancak bu uygulamaların değerlendirme boyutunun Türkiye merkezli çalışmalarda yeterince derinlemesine yapılmadığı, özellikle pedagojik sonuçlara dair genel geçer çıkarımların eksik kaldığı görülmektedir. Bu durum yapay zekânın yalnızca bir araç değil, aynı zamanda pedagojik bir aktör olarak ele alınması gerektiğini savunan çağdaş yaklaşımlarla çelişebilmektedir. Ancak son dönemde yayımlanan bazı Türkçe araştırmalarda bu boşluğun giderilmeye başlandığı da dikkat çekmektedir. Çangal ve diğerleri (2025), öğretmenlerin yapay zekâyı etik kaygılar taşıdığı ve veri gizliliği konusunda bir endişe olduğunu vurgulamıştır.

Yapay zekânın yaygınlaşması, beraberinde etik sorunları da gündeme getirmektedir. Özellikle öğrenci mahremiyetinin nasıl korunacağı, verilerin kimler tarafından ve hangi amaçlarla kullanılacağı ve algoritmik önyargıların nasıl bertaraf edileceği gibi sorular henüz net cevap bulmamıştır. Bu bağlamda Banaz ve Demirel (2024), öğretmen adaylarının yapay zekâyı yönelik okuryazarlık düzeylerinin bu sorunlara karşı bilinçli hareket edilmesi açısından kritik olduğunu vurgulamaktadır. Türkiye’deki literatürün bu alanlarda henüz sınırlı katkı sunması, bu başlıklarda daha derinlemesine çalışmalara olan ihtiyacı da ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada ele alınan araştırmalardan da anlaşıldığı üzere yapay zekâ yaşanan teknolojik devrimin bir sonucudur. Yabancı dil öğretimi alanında henüz yaygın bir kullanıma sahip

olmayan yapay zekâ, çeşitli fırsatları ve güçlükleri de beraberinde getirmektedir. Bu noktada araştırmaların da ele aldığı şekilde yapay zekânın hangi konularda nasıl fayda sağlayabileceğine odaklanmak ve bu süreçte öğretimin zarara uğramayacağından emin olarak ilerlemek faydalı olacaktır. Ele alınan çalışmaların vardıkları noktalar benzerdir. Çalışmalara göre yapay zekâ yabancı dil öğretimi alanında kullanılabilecek gelişmiş bir teknolojidir. Fakat yine çalışmalarda yer verilen yapay zekânın yaratabileceği olumsuz durumlar da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Ele alınan olumsuzlukları ve zorlukları mümkün olduğunda en az indirmek büyük önem taşımaktadır.

Türkiye merkezli çalışmalar yapay zekânın yabancı dil öğretimi alanında kullanılmaya yeni başlanması nedeniyle daha çok tanım ve tanıtmaya odaklıdır. Türkiye merkezli çalışmaların uluslararası çalışmalardan farklı olarak değindiği noktalar yapay zekânın yabancı dil öğretimi alanında nasıl fayda sağlayabileceğine odaklanmasıdır. Türkiye merkezli çalışmalar genel olarak yeni kullanım alanları açıklamakta ve bu alanları deneyimledikleri araştırmaları ortaya koymaktadır. Özellikle yapay zekânın Türkçe ve İngilizce öğretiminde nasıl kullanılabileceğine dair araştırma yapan çalışmalar (Çınar Yağcı ve Aydın Yıldız, 2023; Zileli, 2023), yapay zekâyı belirli sorulara tabi tutarak yapay zekânın dönütleri üzerinde durmuştur. Bu noktada Türkiye merkezli çalışmaların yapay zekânın sunduğu fırsat ve zorlukları gerçekleştirdikleri deneyler üzerinden ele aldıkları söylenebilir. Bu durumun ortaya koyduğu olumlu yön, yapay zekânın yabancı dil öğretiminde nasıl işlediğini göstermek olacaktır. Türkiye merkezli araştırmaların yapay zekânın yabancı dil öğretiminde sunduğu fırsatları ve neden olduğu zorlukları anlaşılır şekilde ortaya koyabilecek kaynak sunmaması ise olumsuz bir yön olarak ortaya çıkmaktadır. Örneğin teknik bilgi eksikliği, öğrenci gizliliğinin tehdidi, eğitimde fırsat eşitliği ve pedagojik yaklaşımlar konularında Türkiye merkezli makalelerde herhangi bir açıklamaya gidilmemiştir. Bu konu başlıklarına uluslararası çalışmalarda ulaşmak mümkündür. Ancak pedagojik çıktılar ve öğretim sürecine entegrasyonun sürdürülebilirliği gibi konulara dair derinlemesine analizlerin sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, Türkiye bağlamında yapay zekânın henüz kuramsal düzlemde yeterince kavranmadığını ve pedagojik bağlamda yapılandırılmaya ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Uluslararası çalışmalar (Buşe & Căbulea, 2023; Santiana & Marzuki, 2023; Yang, 2024), yapay zekânın fırsat ve zorluklarına daha net bir şekilde odaklanmakla birlikte birbirleriyle ortak veya farklı olarak konu başlıkları üzerinde durmuştur. Bu noktada uluslararası çalışmaların yapay zekâ kullanıma ilişkin yabancı dil öğretiminde ortaya koyduğu birçok fırsat ve zorluk literatüre kaynak sağlamaktadır. Fakat bu çalışma için belirlenen uluslararası çalışmalarda, Türkiye merkezli çalışmalardaki gibi yapay zekâyı test eden çalışmalar yer almamaktadır. Bu makaleler (Kostka & Toncelli, 2023; Santiana & Marzuki, 2023) yapay zekânın fırsat ve zorluklarını belirlemek adına öğrencilerle, öğrencilerle ve literatürdeki çalışmalarla araştırma yapmış ve ortaya bu çalışmaları çıkarmıştır. Fakat yine de yapay zekâyı yabancı dil öğretimi açısından kullanılmasına ilişkin herhangi bir örnek çalışma yer almamaktadır.

Yapay zekâ tarafında yaşananlara rağmen değerlendirme konusunda hâlen öğrencilerin ipleri elinde tuttuğu ve yapay zekânın bu konuda çok da etkili olmadığına dair yorumlar mevcuttur.

Buna rağmen yapay zekânın öğreticilere göre daha nesnel değerlendirmeler yapabileceği de ele alınmaktadır. Öğreticilerin ön yargı ve hilelerinden uzak bir tutum sergileyebilecek olan yapay zekâ daha tutarlı ve daha objektif değerlendirmeler sunmaktadır. Ayrıca yapay zekâ tükenmişlik yaşamayacağı için öğrencilerin ve değerlendirilecek ürünlerin miktarına bakılmaksızın sürekli bir değerlendirme sunabilmektedir (Buşe & Căbulea, 2023, s. 278).

Yapay zekâ, öğreticilerin kalabalık dil öğretim sınıflarında öğretici için yardımcı, öğrenciler için öğrenmelerini destekleyecek bir araç konumundadır. Bu noktada yapay zekânın öğrencinin yabancı dil öğrenme serüvenini destekleyen bir araç olduğu ve öğrencinin de kendi sürecini yapay zekâ ile planladığı bir rolde olduğu söylenebilir. Öğreticiler bu süreçte yabancı dil öğretim ve öğrenim sürecinde yapay zekâ kullanımını teşvik edebilir ve süreç içerisinde görüşlerini bildirebilir. Öğreticiler yapay zekâyı keşfeden öğrenenler olmalı ve daha sonra rehber konumuna geçerek öğrendiklerini ve tecrübe ettiklerini öğrencilere aktarmalıdır (Yang, 2024, s. 42). Özellikle yapay zekânın yardımıyla eğitim-öğretim sürecini organize eden öğreticiler, yeni teknolojik gelişmelerle birlikte yabancı dil öğretim alanını geliştirmelidir.

Ele alınan tüm konular ışığında yapay zekâ yabancı dil öğretimi alanında yeni yeni yaygınlaşmaktadır. Bu noktada bu çalışma için belirlenen makalelerin de sunduğu şekilde yapay zekânın yarattığı fırsatları ve neden olduğu zorlukları doğru bir şekilde saptamak yabancı dil öğretim sürecinin sağlığı için önemli olacaktır. Literatürde yer alan çalışmalara yenilerinin de eklenmesiyle birlikte yapay zekânın kör noktaları belirlenebilir, sunduğu kolaylıklar ve fırsatlar bu açıdan tartışılabilir. Bu noktada yapay zekâyı öğretim sürecinde kullanmak için faydalarının ve zararlarının ne olduğu üzerinde durmak ve tüm bunları tartarak hareket etmek öğreticilerin, öğrencilerin ve süreç ilerisindeki tüm unsurluların gelebilecek en ileri seviyeye taşınmasına katkıda bulunacaktır.

Tüm bu veriler ışığında, yapay zekânın yabancı dil öğretiminde etkin bir biçimde kullanılabilmesi için yalnızca teknolojik entegrasyon yeterli değildir. Bu teknolojilerin eğitim ortamlarına dâhil edilmesinde, pedagojik ilkelerin gözetilmesi, öğretim süreçlerinin yapısal dinamikleriyle uyum içinde şekillendirilmesi ve insan-odaklı yaklaşımların sürdürülmesi gerekmektedir. Yapay zekâ sistemlerinin öğrenci merkezli öğrenme ortamlarını destekleyecek şekilde tasarlanması, öğrenci özerkliğini teşvik ederken aynı zamanda öğreticinin rehberlik ve yönlendirme rolünü güçlendirecek biçimde yapılandırılması önemlidir. Türkiye merkezli çalışmaların, uluslararası literatürdeki bu yönelimleri dikkate alarak daha bütüncül ve eleştirel perspektifler geliştirmesi, alanın gelişimi açısından önem arz etmektedir.

Eğitimde fırsat eşitliği bağlamında, her öğrencinin teknolojik altyapıya erişiminin güvence altına alınması; dijital uçurumun önlenmesi ve farklı sosyoekonomik koşullardaki öğrencilerin eşit öğrenme olanaklarına sahip olmasının sağlanması da yapay zekâ destekli uygulamaların etkinliği açısından kritik öneme sahiptir. Dijital uçurumun derinleşme riski ve eğitimde fırsat eşitliğinin zarar görme potansiyeli hâlen ciddi bir endişe kaynağıdır. Taşcı (2024), bazı öğrencilerin teknolojiye erişimindeki kısıtlar nedeniyle yapay zekâ destekli uygulamalardan dışlanabileceğini savunmuştur. Bu tür bulgular, yalnızca teknoloji entegrasyonuna değil; aynı

zamanda sosyoekonomik koşulların da öğretim süreçlerine etkisine dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, Türkiye merkezli çalışmaların mevcut yaklaşımı çoğunlukla uygulama temelli, tanıtıcı ve deneysel odaklıdır. Ancak yapay zekânın pedagojik, etik ve sosyal boyutlarını sistematik biçimde ele alan çok katmanlı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Uluslararası literatürde giderek öne çıkan bütüncül değerlendirme anlayışı, yalnızca teknolojik faydaları değil, aynı zamanda bu teknolojilerin yabancı dil eğitimi açısından ne tür dönüşümler yarattığını ve hangi riskleri barındırdığını da kapsamlı biçimde irdelemektedir (Çakmak, 2025).

Dolayısıyla, Türkiye'deki araştırmaların uluslararası yönelimleri dikkate alarak eleştirel düşüncüyü temel alan, çok boyutlu ve kapsayıcı bir çerçeve geliştirmesi; yapay zekâ destekli yabancı dil öğretiminin nitelikli, etik ve eşitlikçi biçimde uygulanabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu tür yaklaşımlar, yalnızca güncel teknolojik gelişmelere ayak uydurmakla kalmayacak, aynı zamanda eğitim sisteminin evrensel değerlere dayalı olarak dönüşümünü de destekleyecektir.

Kaynakça

- Akbarani, R. (2023). The use of artificial intelligence in English language teaching. *International Journal of English Learning and Applied Linguistics (IJELAL)*, 4(1), 14-23. <https://doi.org/10.21111/ijelal.v4i1.10756>
- Akkaya, N. ve Şengül, L. (2023). Sohbet robotları (chatbots) ve yabancı dil eğitimi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58, 2988-2999. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1340781>
- Banaz, E. ve Demirel, O. (2024). Türkçe öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlıklarının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58(1), 233-253. <https://doi.org/10.53492/deubefd.1402216>
- Buşe, O., & Căbulea, M. (2023). Artificial intelligence - an ally or a foe of foreign language teaching? *Land Forces Academy Review*, 4(112), 277-282. <https://doi.org/10.2478/raft-2023-0032>
- Çakmak, F. (2025). Generative AI for Learning English as a Foreign Language (EFL). M. Ali, M. Anwar, S. Fazal, & S. Ayyaz (Edt.), *AI Applications for English Language Learning* içinde (ss. 293-312). IGI Global Scientific Publishing. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-9077-1.ch012>
- Çangal, Ö., Çelik, M. E. ve Başar, U. (2025). Yabancılarla Türkçe öğretiminde yapay zekâ kullanımına yönelik görüşler. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 1(1), 49-65. <https://doi.org/10.59562/aydinomer.1398307>
- Çınar Yağcı, Ş. ve Aydın Yıldız, T. (2023). ChatGPT, yabancı dil öğrencisinin güvenilir yapay zekâ sohbet arkadaşı mıdır? *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (37), 1315-1333. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1407539>
- Demirekin, M. (2023). Dil öğretiminde güncel yeni teknolojiler. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 10(3), 627-641. <https://doi.org/10.46868/atdd.2023.278>

- Fitria, T. N. (2021). The use of technology based on artificial intelligence in English teaching and learning. *ELT Echo: The Journal of English Language Teaching in Foreign Language Context*, 6(2), 213-223. <https://doi.org/10.24235/eltecho.v6i2.9299>
- Gyawali, Y. P., & Mehandroo, M. (2022). Artificial intelligence in English Language teaching: navigating the future with emerging perspectives. *Journal of Language and Linguistics in Society*, 2(6), 21-27. <https://doi.org/10.55529/jlls.26.21.27>
- Huang, J., & Li, S. (2023). Opportunities and challenges in the application of ChatGPT in foreign language teaching. *International Journal of Education and Social Science Research*, 6(4), 75–89. <https://doi.org/10.37500/IJESSR.2023.6406>
- Huang, X., Zou, D., Cheng, G., Chen, X., & Xie, H. (2023). Trends, research issues and applications of artificial intelligence. *Educational Technology & Society*, 26(1), 112-131. <https://doi.org/10.37500/IJESSR.2023.6406>
- İşler, B. ve Kılıç, M. (2021, Ocak). Eğitimde yapay zeka kullanımı ve gelişimi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 5(1), 1-11. https://doi.org/10.17932/IAU.EJNM.25480200.2021/ejnm_v5i1001
- Kaleli, A. ve Özdemir, C. (2025). Yapay zekâ destekli dil öğretiminde yeni bir yaklaşım: Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yapay zekâ uygulamaları. *IJSSAR International Journal of Social Sciences and Academic Research*, 2(3), 77-91. <https://doi.org/10.52096/issar.02.03.05>
- Katı, T. N. ve Can, U. (2024). Yapay zekâ ile üretilen metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisine yönelik kullanılabilirliği: ChatGPT-3.5 örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 538-569. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1415303>
- Kolegova, I. A., & Levina, I. A. (2024). Using artificial intelligence as a digital tool in foreign language teaching. *Bulletin of the South Ural State University. Ser. Education. Educational Sciences*, 16(1), 102-110. <https://doi.org/10.14529/ped240110>
- Kostka, I., & Toncelli, R. (2023). Exploring applications of ChatGPT to English language teaching: opportunities, challenges, and recommendations. *The Electronic Journal for English as a Second Language*, 27(3), 1-19. <https://doi.org/10.55593/ej.27107int>
- Liu, M. (2023). Exploring the application of artificial intelligence in foreign language teaching: challenges and future development. *SHS Web of Conferences*, 168, 1-4. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202316803025>
- Mananay, J. A. (2024). Integrating artificial intelligence (AI) in language teaching: effectiveness, challenges, and strategies. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 23(9), 361-382. <https://doi.org/10.26803/ijlter.23.9.19>
- McCarthy, J. (2004, November 24). What is artificial intelligence? *Stanford University*. <http://jmc.stanford.edu/articles/whatisai/whatisai.pdf>

- Öztürk Demir, S. ve Çetin, M. (2025). Bir üretken yapay zekâ aracı olarak ChatGPT'nin yabancı dil öğretiminde kullanılmasına ilişkin görüşler. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 207-234. <https://doi.org/10.31464/jlere.1501596>
- Polat, S. ve Ay, O. (2016). Meta-sentez: Kavramsal bir çözümleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 52-64. <http://dx.doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.4c2s3m>
- Santiana, S., & Marzuki, A. G. (2023). A global perspective on artificial intelligence in language teaching and learning. *Proceeding of International Conference on Islamic and Interdisciplinary Studies*, 1, 527-532.
- Sarıgül, K. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ve öğreniminde kullanılabilecek yapay zekâ uygulamaları. *Türk Dili ve Kültürü Araştırmaları*, (2022/1), 104-115.
- Sumakul, D. T., Hamied, F. A., & Sukyadi, D. (2022). Artificial intelligence in EFL classrooms: friend or foe? *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 15(1), 232-256.
- Taşcı, H. G. (2024). Yapay zekânın yabancı dil öğrenimine etkisi (Rus dili örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 13(1), 569-580. <https://doi.org/10.47645/teke.1379217>
- Yang, A. (2024). Challenges and opportunities for foreign language teachers in the era of artificial intelligence. *International Journal of Education and Humanities*, 4(1), 39-50. [https://doi.org/10.58557/\(ijeh\).v4i1.202](https://doi.org/10.58557/(ijeh).v4i1.202)
- Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – where are the educators?. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 1-27. <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0>
- Zileli, E. N. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde ChatGPT örneği. *Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 42-51. <https://doi.org/10.47770/ukmead.1296013>

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı:

1. yazar katkı oranı: %60
2. yazar katkı oranı: %40

Çıkar Çatışması Beyanı:

Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı:

Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı:

Araştırma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Extended Abstract

Technology directly and indirectly affects people's lives. It is seen that technology makes people's lives easier, increases work efficiency and creates new job opportunities. The use of technology in education increases both the quality of education and the accessibility of education. There are both positive and negative criticisms in scientific studies about the use of artificial intelligence in foreign language teaching. Whether artificial intelligence will be integrated into education, if so, how this will happen, possible problems to be encountered in this process and possible solutions to these problems are the subjects of these scientific studies. The opportunities and difficulties of the use of artificial intelligence, which is becoming increasingly widespread in the scientific world, for teachers and learners in foreign language teaching are addressed in various aspects in the studies conducted. It has been seen as a noteworthy subject to investigate what the common points of these studies are, on which issues consensus is reached and on which issues interpretations differ. In this context, the research on the proposition of artificial intelligence applications in foreign language teaching as an important area of use, the consideration of artificial intelligence-supported systems in foreign language teaching, and their support for teachers and learners with functions such as product evaluation, grading and automatic feedback constitute the subject of this study. Artificial intelligence is not a new teacher identity that can replace teachers, but rather a tool that will help teachers in crowded language teaching classes and support learners' learning. At this point, it can be said that artificial intelligence is a tool that supports the learner's foreign language learning adventure and that the learner also has a role in planning his own process with artificial intelligence. In this process, teachers can encourage the use of artificial intelligence in the foreign language teaching and learning process and express their opinions during the process. Issues such as lack of technical knowledge, student privacy, pedagogical competencies and equal opportunities in education, which are addressed in the studies, are also included in this research. The purpose of this study is to synthesize a number of studies prepared on the use of artificial intelligence in foreign language teaching and to evaluate different views on the use of artificial intelligence in foreign language teaching from a holistic perspective. In this study, previously identified academic articles written in Turkish and English that focus on the relationship between foreign language teaching and artificial intelligence were examined, with particular attention paid to how these articles addressed the role of artificial intelligence in this field. As a result of the study, a broad perspective was obtained on which common points were reached and on which subjects they had different interpretations based on the ways in which Turkish and English articles addressed the relationship between artificial intelligence and foreign language teaching.

All of the studies brought together for this study evaluate how artificial intelligence, one of the preliminary outputs of the developing technological revolution, will be addressed in foreign language teaching. The studies address what artificial intelligence will change and develop in this field or what it will change and create negative effects. At this point, it is seen that the findings obtained by the studies on the use of artificial intelligence in foreign language teaching have common points.

Studies indicate that artificial intelligence has sufficient equipment to provide automatic feedback in foreign language teaching and thus instant feedback can be provided to learners. According to studies, the assessment and evaluation processes carried out as a result of this feedback are also of great importance in terms of objectivity. The fact that teachers can make objective evaluations by overshadowing the emotional and feeling expressions that are a feature of humanity is seen as a significant feature of artificial intelligence for the field of foreign language teaching. Based on the results of the studies conducted, it can be said that artificial intelligence has recently become widespread in the field of foreign language teaching and as a result, it has presented various opportunities and challenges. At this point, as highlighted in the articles reviewed for this study, accurately identifying both the opportunities presented by artificial intelligence and the challenges it poses is crucial for ensuring the effectiveness of the foreign language teaching process. The studies that have already been produced and continue to be produced are of great importance in terms of determining the blind spots of artificial intelligence, developing the opportunities it offers and preventing the problems it causes. To maximize the effectiveness of the teaching process, it is essential to focus on both the advantages and drawbacks of using artificial intelligence, and to optimize its implementation for both teachers and learners.